

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Narodno in inserate sprejema upravništvo v Katol. Tiskarni Kopitarjeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Uredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17

Izhaja vsak dan, izvenredne nedelje in praznike ob pol 6. uri popoldne.

Štev. 179.

V Ljubljani, v sredo, 5. avgusta 1903.

Letnik XXXI.

Pij X.

Zvonovi rimskih cerkvâ so včeraj naznanjali svetu radostno vest, da je izvoljen novi papež. Cerkev ima zopet svojega poglavarja. Sveti kolegij je izbral papežem enega najodličnejših kardinalov, o katerem je nekoč tudi ranjki kardinal Missia dejal: »To bi bil izvrsten papež!« Kardinali niso vpraševali o trozvezi, ali o dvozvezi, o Franciji ali o Nemčiji, ampak samo o tem, kdo bi bil najvrednejši, da zasede prestol sv. Petra. Pozornost kardinalov se je obrnila na sina revnih starišev, ki je pa pokazal opetovano veliko svojo nadarjenost. To priča, kako smešno je govoriti o »divji volivni agitaciji mej kardinali«, kakor so si jo izmišljevali liberalni listi. Zopet so doživeli liberalni časnikarji s svojimi ugibanji veliko blamažo. Kolikor bolj se pa dviga sedaj zanimanje za novega papeža pri katolikih, tako bo padalo sedaj pri liberalcih. V ljubezni se zbiramo okolu novega Pastirja, pripravljene kljubovati vsem viharjem, polni zavesti, da peklena vrata cerkve ne bodo premagala. Novi Pastir stopa k delu, da kakor »goreč ogenj« s svojo modrostjo in gorečnostjo vnema naša srca za vse dobro, mi pa, ki smo mu udani z odkritosrčno ljubeznijo, prosimo Boga, da ga spremelja pri vseh delih s Svojim blagoslovom.

*Bog živi očeta krščanstva! —
Bog živi Pija X.!*

Po izvolitvi.

Rim. Ob 11. uri 15 minut včeraj dopoldne je bilo na trgu sv. Petra 10.000 oseb. Ob 12. uri se je opazilo v Vatikanu veliko gibanje. Ljudje, ki so šli po cesti, ki vodi k sikstinski kapeli, so zatrjevali, da so čuli pritrjevalne kliče in res so takrat kardinali s kliči radosti pozdravljali novega papeža. Skoro na to se je bliskoma raznesla po Rimu vest, da je papežem izvoljen beneški patrijarh. Od vseh strani je prihajalo na tisoče ljudstva. Mej tem so se papeževe čete oblekle v gala-opravo, kar je še bolj potrdilo vest, da je papež izvoljen.

Kardinali se klanjajo novemu papežu.

Rim. Po verificiranju skrutinija in ko se je dognala popolna postavnost volitve, je

odredil dekan sv. kolegija izvršitev nadaljnih ceremonij. Najstarejši izmed treh kardinalskih dekanov je vprašal izvoljenca v latinščini: »Ali sprejmeš izvolitev za papeža?« Papež je odgovoril, da pač ni vreden tako odličnega mesta, vendar zaupa na Boga, ki mu je naklonil glasove sv. kolegija. Kardinal dekan je nato vprašal: »Kako se želiš imenovati?« Novoizvoljeni je odgovoril »Pij X.« V tem trenutku so spustili raz vseh kardinalskih prestolov baldahine, samo nad prestolom izvoljenca je ostal baldahin. Vsi navzoči so poklekli pred novim papežem, ki je nato prvikrat podelil svoj papeški blagoslov. V spremstvu dveh kardinalov, tajnika konklave in svojih konklavistov podal se je v malo zakristijo sikstinske kapele, da obleče papeško obleko. Ko se je vrnil v kapelo, vsedel se je pred altarjem na »sedia gestatoria« in je sprejel prvo adoracijo kardinalov v znamenje pokorščine sv. kolegija. Vsak kardinal je pokleknil pred papežem, poljubil njegovo nogo in mu poljubil obe lici, nakar je papež vsakega objel in poljubil. Nato so mu tudi vsi ostali konklavisti poljubili nogo, ter se je podal mej srčnimi ovacijami navzočih v svoje sobane.

V cerkvi sv. Petra.

Rim. Komaj so se odprla včeraj popoldne vrata cerkve sv. Petra, hitelo je v cerkev na tisoče ljudi. Ob 12. uri 2. min. je prišel novi papež, pred njim pa nosilec križa. Množica je navdušeno klicala »Eviva Pio X!«, mahala s klobuki in robci. Ko se je množica nekoliko pomirila, so pevci zapeli pesem papeževega blagoslova, katerega je papež z močnim glasom zapel. Ko je papež izgovoril zadnje besede svojega blagoslova, je zopet nastalo nepopisno navdušenje. Blagoslov je trajal dve minuti.

Velika vrata konklave odprli.

Rim. Ob navzočnosti maršalovi so včeraj ob en četrt na peto uro popoldne odprli velika vrata konklave. Nato se je podal maršal v knežjo dvorano, kjer ga je čakal novi papež sredi kardinalov. Maršal je pokleknil pred papežem, poljubil mu noge, nakar se je papež vzdignil in se podal v sikstinsko kapelo. Tukaj je oblekel papeško obleko in nadel si mitro. Sedel pred altarjem sprejel je drugo adoracijo sv. kolegija in podelil blagoslov. Ob 6. uri zvečer je šel papež v svojo provizorično rezidenco, kjer ostane, dokler ne odstranijo pečatov na stanovanju Leona XIII. Po blagoslovu je obiskal papež obolelega kardinala Herrera.

Raznoterosti.

Benetke. Novi papež je pri polaganju temeljnega kamna za novi Markov

stolp v Benetkah imel govor vsakega značaja. V svojem govoru se ni oziral na govor naučnega ministra Nasija, ki je govoril jako liberalno. Ako so suvereni prišli v Benetke, so jako radi obsevali s kardinalom Sarto. Ko je Sarto stopil v konklave, dejal je nadškof iz Ferare: »To je naš sv. oče!« Slučaj je, da je bil dne 4. avgusta izvoljen tudi papež Benedikt XI, namreč 4. avg. l. 1305. Sarto govori baje samo italijanski. Izvrsten je latinist in izvrsten govornik. Kardinal Sarto je bil velik podpiratelj skladatelja Perossija.

Is življenja Pija X.

Novoizvoljeni papež Pij X. je bil, kot smo že spomeli, rojen 2. junija 1838 v Riese v škofiji Treviso na Beneškem. Izobraževal se je najprej v Trevisu, glavnem mestu enakoimenske pokrajine, potem pa v Padovi, kjer je bil kot 20letni mladenič posvečen v mašnika. Do leta 1875 je kot kapelan in župnik pastoroval na raznih krajih po Benečiji, isto leto pa postal škofijski kancelar in duhovni vodja semenišča v Trevisu. Po smrti ondotnega škofa je postal kapitularni vikar, leta 1848 pa je bil imenovan za škofa v Mantovi. V konzistoriju dne 15. jun. 1893 ga je imenoval Leon XIII. za beneškega patriarha in istočasno za kardinala. Kot beneški patriarh je nosil naslov »primas Dalmacije«.

Od navadnega kaplana se je torej Sarto povzpел na najvišje mesto v katoliški cerkvi, na prestol sv. Petra. Deloval je doslej skoro izključno le na cerkvenem polju in je torej nada opravičena, da bo Sarto tudi kot papež res zaželjeni »cerkveni« papež, ki se ne bo odrekel nobenemu pravu cerkve ter gojil mir s knezi in državami. Dejstvo pa, da izhaja iz priprostega ljudstva, nam je porok, da bo papež Pij X. sledil stopinjam socialnega in delavskega papeža Leona XIII.

Osobnost Pija X.

Novoizvoljeni sv. oče Pij X. si je po svoji lepi in prikupljivi zunanosti pridobil spoštovanje vseh. Iz polnega obraza zre dvoje prijaznih, jasnih oči. Rudeča kardinalska čepica pokriva osivelo glavo. Mehke mu obličju daje visoko ravno čelo plemenit značaj, 68 letna starost svetemu očetu še ni vrezala gub v obrazu. Miloba in dobrotljivost se izražata iz njegove osebe. Kot beneški patriarh je delil izredno mnogo dobrot ter si pridobil s tem splošno popularnost in ljubezen. Ko je kot kardinal Sarto odhajal h konklavu v Rim, mu je beneško prebivalstvo prirejalo navdušene, doslej neobičajne ovacije kot bi bilo slutilo, da v osebi kardinala časti Leonovega naslednika.

Te ovacije so pokazale, kako beneško prebivalstvo ljubi svojega patriarha.

In kardinal Sarto je res tudi storil vse, da si pridobi srca vseh. Najubožnejšim izmed ubogih, nesrečnim jetnikom, je posvečeval vso svojo skrb. Številnokrat je pohajal v ječe, da se prepriča o položaju kazajencev in stori vse, kar bi jim omililo usodo. Ubožcem so bila njegova vrata vedno odprta. Z italijansko kraljevo rodbino je živel novi papež vedno v dobrih razmerah in je prišel z njo večkrat v dotiko. Pri vsakem njegovem nastopu se je pokazala njegova konciliantna in prikupljiva narava. Naglašati treba njegovo izredno ljubezen do umetnosti. V najširših krogih je bil poznat kot veščak na tem polju ter je porabil skoro vsako priliko, da je podpiral in pospeševal umetniška stremjenja.

Bratje in sestre Pija X.

Sv. oče Pij X. je potomec srednje premožne, skromne rodbine. Več njegovih bratov in sester se še dandanes nahaja v skromnih razmerah. Jožef Sarto je najstarejši izmed osmih sinov in hčera te rodbine. V Salzanu, malem kraju blizu Maestre, živi sestra Antonija, ki je omožena s krojačem Francesco de Bei. Druga sestra Lucija je soproga zakristana in trgovca Luigi Boschi. V Riese, rojstnem kraju novega papeža, živi v rodni hiši sestra Teresija, ki je omožena s krčmarjem in trafikantom Barolinom. Mati papeževa in tri neomožene sestre so do zadnjih dni bivale v bližini patriarhovi v Benetkah. Edini brat Angelo ima večjo gostilno v Mantovi. Živi torej novemu papežu poleg blizu 90 let stare matere še vseh šest sestra in brat.

Sarto in Leon XIII.

Omenili smo že, da je pokojni papež nekoč sam označil kardinala Sarto kot naslednika na stolici sv. Petra. Kardinal Sarto je namreč bil večkrat pri Leonu XIII. in bil vselej najprijaznejše sprejet. Ko mu je ob neki taki priliki rekel pokojni papež, da ima vse lastnosti za papeža, in je Sarto odgovoril, da bi tako težka naloga presegala njegove moči, mu je odgovoril Leon XIII.: »Vemo, moj sin, da bi vi mogli mnogo koristiti cerkvi, ker imate vse v to potrebne lastnosti.«

Kardinal Sarto na poti v konklave.

Benetke. Predno se je odpeljal iz Benetk v konklave v Rim, je kardinal Sarto dejal: »Videli bodete, hitro bodemo imeli novega papeža. Ubogi mož! Kak križ bo moral nositi na svojih ramah. Jaz ne bi želel biti oni, ki bi ga nosil.« Sarto se ni nadejal, da bo izvoljen papežem. Ko mu je neki

LISTEK.

M o l k.

Spisal Leonid Andrejev.

(Dalje.)

Od tega dne ni oče Ivan govoril nič več s svojo hčerjo, ali ona se je delala, kot da tega ne opazi. Kot poprej je ležala v svoji sobi ali je hodila okoli in čisto, čisto je potegnila z roko preko oči, kakor da bi padla vanje kaka smet. Potrta vsled tega molčanja se je čutila mati, ki se je rada šalila in smejala, oplašeno in izgubljeno ter ni znala, kaj bi rekla in storila.

Včasih je šla Vera na izprehod. Teden po tem pogovoru je šla kot navadno nekega večera ven, in pozneje je ni videl nikdo več žive. Isti večer se je vrgla pred železnico in vlak jo je prerezal na dva kosa.

Oče Ivan jo je spremil k pogrebu. Zena ni šla v cerkev; ko je začula o hčerini smrti, jo je zadela kap. Jezik, roke in noge so bile kot mrtve in ležala je nepremično v polmračni sobi, ko so v njeni bližini v zvoniku peli zvonovi. Slišala je ljudi, ki so šli

iz cerkve, kako je pred hišo pel zbor, in trudila se je, da bi dvignila roko h križu, ali roka je ni slušala — hotela je reči: »Na svidenje, Vera!« — ali jezik je ležal kot velikansko težko breme v ustih. In bila je tako mirna, da bi vsak, kdor bi jo videl, mislil, da počiva ali spi. Le njene oči bile so odprte.

V cerkvi pri pokopu je bilo navzočih mnogo ljudij, znancev in neznancev očeta Ivana. Vsem prisotnim je bilo Vere žal, ki je našla tako grozno smrt, in trudili so se, da bi v kretnjah in na glasu očeta Ivana opazili sledove težke bolesi. Niso ga ljubili, ker je bil ohol in osoren v občevanju. Vsi so ga hoteli videti trpečega, potrtega in s krivdo obteženega, v prepričanju, da je dvakrat kriv hčerine smrti. Vsi so zrlí ostro nanj, in ko je čutil njihove poglede na svojem hrbtu, se je trudil, svoj ravni in krepki hrbet ravno držati, in ni mislil na mrtvo hčer, temveč na to, kaj bi mu moglo na časti škodovati.

Trdo in po koncu kot sveča je stopal oče Ivan na pokopališče in prav takšen se je zopet vrnil. Le ko je stopil skozi vrata v sobo, kjer je ležala žena, se je malo sklo-

nil njegov hrbet; ali to je morda prihajalo od tod, ker so bila vsaka vrata prenizka za njegovo visoko postavo. Ko je stopil s svetle ceste v sobo, ni mogel dobro videti obraza svoje žene, in ko ga je vzrl, je bil začuden, ker je bil tako miren, niti edne solze v očeh; niti jeze, niti skrbi ni bilo opaziti v njih, bile so neme in so molčale trdovratno kot vse tolsto, nemočno telo, ki je počivalo na postelji.

»No, kako se počutiš?« je vprašal oče Ivan. Ali njene ustnice so bile neme; tudi oči so molčale. Oče Ivan je položil roko na njeno čelo; bilo je hladno in vlažno, in Olga Štefanovna ni prav nič pokazala, da je občutila dotiklaj. Ko je oče Ivan odmaknil roko, ga je gledalo, ne da bi pomežikavalo, dvoje sivih globokih oči, ki so bile vsled razširjenih zenic skoro črne, in v njih ni bilo opaziti nobene bolesi, nikake jeze.

»No, jaz grem v svojo sobo«, je dejal oče Ivan, katerega je postalo nekako groza. Sel je v sprejemnico, kjer je bilo vse snažno in v redu, kakor po navadi, in z belimi prevlakami zastrti stoli so stali tu kot mrtveci v mrtvaških oblačilih. Na srednjem oknu je

visela kletka; a bila je prazna in vratica so stala odprta.

»Nastazija!« je zaklical oče Ivan, in glas se mu je zdel piskajoč, in bilo mu je neprijetno, da tako glasno kriči v teh tihih sobah ravno po pokopu svoje hčere. »Nastazija!« je zaklical bolj tiho, »kje je karnarček?«

Kuharica, ki je toliko jokala, da je bil njen nos ves otekel in rdeč kot pesa, je odgovorila osorno:

»Kje naj bi bil? Odletel je.«

»Zakaj si ga izpustila?« je vprašal oče Ivan in nagubal preteče čelo.

Nastazija je zaihtela, si obrisala z robcem oči in rekla vsa solzna:

»Duša... gospodičina duša... ali sem jo mogla obdržati?«

In oče Ivan je mislil, da je rmeni, veseli ptiček, ki je vedno pel s sklonjeno glavico, bil res Verina duša, in da bi se ne moglo reči, Vera je mrtva, ako bi ne bil odletel. In bil je še bolj jezen na kuharico in zakričal: »Poberi se!« in ko Nastazija iz strahu ni takoj našla vrat, je še pristavil: »Gos neumna!«

prijatelj pred odhodom vošil srečo, dejal je kardinal Sarto smejljaje: »Vzel sem vožnji listek za tja in nazaj!« Sedaj se ne bo več prišel nazaj, ker kot vatikanski jetnik papež ostane v Vatikanu.

Grb Pija X.

Rim. Papež Pij X. ima v svojem grbu v zgornji polovici leva, v drugi polovici sidro z vrvo, ki sega do polovice v vodo. Leta 1690 je prorokoval v Kalabriji rojeni Joahim o nasledniku Leona XIII.: »Funis de litore venit!« (Vrv je prišla z obrežja). Pij X. ima v svojem grbu vrv in prihaja iz Benetk.

Odredba sekovskega knezoškofa.

Odredba sekovskega knezoškofa določa, da se mora v nedeljo po izvolitvi novega papeža vernikom oznaniti ta vest in jih opominjati, naj iskreno molijo za srečno vladanje novega papeža. Drugo nedeljo po izvolitvi se pa mora po vseh župnih in javnih samostanskih cerkvah opraviti slovesno zahvalno opravilo. Vladni in drugi javni uradi se morajo o tem obvestiti in povabiti k zahvalni slovesnosti.

Disciplina mej duhovščino.

Rim. Papežem izvoljeni kardinal Sarto je na glasu, da je mož izrednih sposobnosti, tako, da njegova izvolitev odgovarja principu, katerega so povdarjali kardinali, da namreč hočejo izvoliti papeža, ki bo utrdil disciplino mej duhovščino.

Italija in Vatikan.

Rim. Vsi listi povdarjajo, da se razmerje mej Italijo in Vatikanom ne bo nič spremenilo.

Poročilo o izvolitvi v Benetkah.

Benetke. Tu vlada nepopisno veselje. Tu novi papež nima sovražnikov. Občinstvo je po ulicah veselo klicalo slavo novemu papežu.

Benetke. Občinski zastop se je takoj, ko je došla vest, da je kardinal Sarto izvoljen papežem, zbral v izredni seji in je poslal novemu papežu naslednjo brzojavko: »Benetke se spominjajo duhovništva svojega patrijarha, ki je poln ljubezni in kreposti, ter sprejema vrisajočega srca poročilo, da ste izvoljeni na najvišje cerkveno častno mesto, ter izroča Vaši Svetosti štutila svojega globokega spoštovanja.«

Ugibanja.

Berolin. »Lokalanzeiger« poroča, da je zvedel (!) iz Rima, da so pristaši kardinala Rampolla predlagali prijateljem kardinala Vanutellija, naj se združijo za kardinala Sarto. Ameriški kardinal Gibbons je predlagal kardinala Koppa.

Rim. Izvenvatikanski listi poročajo, da se je konklave radi tega tako podaljšal, ker sta kardinala Skrbensky in Kopp uložila imenom avstrijske vlade izjavo proti volitvi kardinala Rampolla.

Razni dunajski listi trdijo, da kardinal Rampolla ne postane Pijev državni tajnik, marveč ga bo nasledoval v tej službi kardinal Agliardi, bivši nuncij na Dunaju in v Bruslju.

Zanardelli o papeževi volitvi.

Berolin. Italijanski ministerski predsednik Zanardelli je odgovarjal dopisniku berol. »Lokalanzeigerja« na vprašanja v zadevi volitve papeža ter na vprašanje, če ga kaj vznemirja dolgotrajna (!) volitev. »Čemu«, je odgovoril mirno Zanardelli, »Je-li za usodo Italije tolike važnosti, kdo izmed 62 kardinalov zasede stolico sv. Petra? Imeli smo enega konciliantnega in enega intransigentnega papeža, oba celo zaporedno. Nobeden izmed nju pa ni oviral Italije v njenem razvoju. Jasnejši seve ostane položaj, če se bo nadaljevala politika umrlega papeža, kakor se je razvijala posebno v zadnjih letih, akoravno bi bilo seveda z etičkega stališča želeli spravljivega papeža, takega, ki bi se ne brigal za drugo, nego za verske in cerkvene zadeve v pravem pomenu besede. Tak bi bil skoro gotovo Di Pietro ali Capeceletro. Bati se pa Italiji ni ničesar tudi od najbolj nespravljivega papeža«. Ministerski predsednik je konečno izrazil nado, da bo novi papež omogočil dohod cesarja Frana Jožefa v Rim, kar bi bilo v interesu trozve in srčna želja Italije. — Kdo ve, jeli Zanardelli tudi danes teh misli?

Kardinal Herrera na smrt bolan.

Rim. Kardinal Herrera je v konklavu smrtno nevarno obolel. Podelili so mu sv. zakramente. Njegovega tajnika Marino so spustili za njegovo postrežbo v konklave. Tekom večerjaje noči se mu je zdravje nekoliko zboljšalo.

Španski kralj Alfonz je naročil komorniku, naj mu opetovano sporoči o zdravstvenem stanju na dvoru zelo priljubljenega kardinala. Herrera je postal kardinal dne 19. aprila 1897.

Kje in zakaj smo za utrakvizem?

Dalje stojimo mi na stališču, da si priborimo samoslovenske šole od najnižjih, pa do najvišjih, naši klerikalci pa se ogrevajo bolj za popolno utrakvističnost celo v ljudskih šolah. Jasen dokaz za to so članki, ki jih je pred kratkim priobčil »Slovenec« in v katerih je zagovarjal utrakvizem na ljudskih šolah v Ljubljani.

»Slov. Narod« št. 170 t. 1.

Vže parkrat smo se dotaknili mimo-grede uredbe jezikovnega vprašanja na učnih zavodih na Slovenskem. — Ker naše opazke izrablja liberalno glasilo tako, kakor da smo načelno za utrakvizem celo na vseh ljudskih šolah, smo primorani naše stališče nekoliko natančneje obrazložiti.

Namen ljudske šole je poleg versko-nravne vzgoje ta, da poda mlademu naraščaju elementarne pripomočke k naobrazovanju. Ako zna mladina, izstopivša iz ljudske šole, gladko brati, čedno pisati in za vsakdanjo potrebo računati, je naloga ljudske šole v glavnem dosežena. Če zna še navadne stvari iz naravoslovja in zemljepisa ter domače zgodovine, je gotovo prav, ali neobhodno potrebno ni, kajti to se več ali manj prva leta po končani ljudski šoli pozabi.

Nadaljno naobrazovanje mladine se vrši potem na srednjih šolah, raznih strokovnih šolah ali pa privatno potom knjig in časopisov.

Učni jezik na ljudski šoli mora biti materni jezik. To je že staro pedagogičsko načelo. — Uspešno razširjenje duševnega obzorja je mogoče le na podlagi poduka v materinskem jeziku. Kjer se prakticira drugo načelo, so uspehi ljudske šole minimalni. To vidimo na slovenskem Koroškem, kjer ljudska šola ne da mladini osnovnih pogojev naobrazbe. Otroci ne znajo ne slovenskega ne nemškega dobro pisati niti brati, še manj pa dobro računati. Te učilnice so le gnezda germanizacije in gojilnice duševnega kretentstva.

Takisto bodi učni jezik v glavnem na srednjih šolah slovenski oziroma materni jezik. — Da! mi smo načelno za popolno slovenske srednje šole. — Razvitek jezika in samolastne slovenske kulture in ohranitev narodne individualnosti je od tega deloma odvisen, ako imamo svoje srednje učne zavode, kjer se podučuje v slovenskem jeziku. Konečni smoter nam vsem mora gotovo biti ta, da imamo vse pogoje samostojnega kulturnega naroda. In iz glavnih pogojev samostojne kulture najznačilnejši je gotovo narodna šola.

A žalostno dejstvo je, da nimamo še narodnih naobrazovalnih zavodov, temveč na slovenskih tleh je del ljudskih šol za Slovence nemških ali laških in da so srednje šole ali utrakvistične ali pa popolnoma nemške. Tak je dejanski položaj glede šolstva, katerega moramo skušati premeniti, ako nočemo zapasti polagoma ponemčevanju in izgubiti slovenske svoje individualnosti. — O tem mislimo da ni razlike v mišljenju izobražencev na Slovenskem.

Mnenja pa gredo narazen pri vprašanju, kako in kedaj doseči vseskozi slovenske učne zavode za slov. šolski naraščaj. Jedni, to so narodni radikalci, se ne ozirajo na razne okoliščine in zahtevajo kar čez glavo takoj in povsodi narodne šole, od ljudske učilnice tja gori do vseučilišča. Utrakvizem perhorecirajo tako kakor čisto nemške zavode.

Tem stoje nasproti drugi, ki hočejo doseči svoj smoter polagoma, po stopinjah. Upoštevajo vse predsodke v Slovencih samih, upoštevajo nasprotstvo raznih, a odločilnih faktorjev izven našega naroda, ki nočejo in včasih tudi ne morejo takoj izpremeniti stoletnega ponemčevalnega ustroja v šolstvu; upoštevajo tudi naše gospodarsko in zemljepisno položaje, ki nas je spravilo v najožjo dotiko z velikim gospodarsko in kulturno močnim narodom.

Ti upoštevajo tedaj vse okoliščine, katere takojšnje radikalne spremembe v dose-danem ustroju šolskih izobraževališč izključujejo. Ti hočejo preiti od nemških do utrakvističnih in od utrakvističnih do samoslovenskih učnih zavodov. — Nemški učni zavodi, vzlasti ljudske šole, so

za slovenski naraščaj popolno nesposobni, dvojezični pa so ob sedanjih razmerah v gotovih krajih potrebni. In ako dvojezični učni zavod dosega svoj učni namen in ne služi v ponemčevalne svrhe, potem ga smemo v sedanjih razmerah in gotovih krajih trpeti toliko časa, dokler ne moremo brez narodne škode uveljaviti samoslovenskih učnih zavodov. To načelo je tudi naše.

In zaradi tega načela nas je napadel »Narod« v odstavku, katerega navajamo na čelu članka. In vendar je to naše načelo v sedanjih razmerah za slovenski živelj naj-prikladnejši.

V dokaz temu navademo par konkretnih slučajev.

Predno je Ljubljana dobila slovenski občinski zastop, so bile ljudske šole v Ljubljani slovensko nemške. To se pravi: v prvem razredu se je početkom poučevalo popolnoma slovensko in šele čez pol leta se je pričel poduk v nemški abecedi. To tako uravnano ljudsko šolo so obiskovali slovenski in nemški otroci. Ker je bila ogromna večina otrok slovenska in tudi učitelji Slovenci, se otroci niso ponemčevali. Nasprotno! Otroci, ki so doma deloma nemškutarili v rodbini, so se nagibali vsled svoje slovenske okolice v šoli s časoma na slovensko stran.

Ko je prišel sedanji župan Hribar v mestnem svetu do veljavne besede, je predlagal odpravo utrakvizma, kar se je tudi zgodilo. Prej so morali biti nemški stariši zadovoljni z utrakvistiško šolo, sedaj so pa zahtevali popolnoma nemško šolo in to so tudi takoj dobili. Brzojavnim potom se je z Dunaja naložilo občini ustanoviti nemško šolo. Poleg tega je pa še »Schulverein« ustanovil svojo nemško šolo. Po zaslugi »narodnih slovenskih radikalcev« smo tedaj dobili dve nemški šoli, kjer prej ni bilo nobene. — To je odločno slaba slovenska politika.

Prej se v mestni šoli ni ponemčevalo, sedaj pa se v mestni nemški šoli ponemčuje, ker se slovenski otroci, in teh je tam velika večina, uče vseskozi le v nemškem jeziku. To je bila velika »radikalna« neumnost, da se kar čez noč odpravil utrakvizem in se ni mislilo na posledice. — Ali bi ne bilo bolje, da bi se bila saj jedna mestna šola pustila z utrakvističnim učnim načrtom? Sedaj bi bilo pač težko, nemško mestno ljudsko šolo premeniti v utrakvistično, ali poskusi naj se vendar.

Sevé da se bo ugovarjalo, da so slovenski stariši krivi, ker pošiljajo otroke v nemško mestno šolo. Vse prav. Ali mi dihamo nemški zrak na slovenskih tleh in ne moremo premeniti kar čez noč razmer, da bi tudi preprosti človek imel dalekosežno slovensko obzorje.

Predsodki, ustvarjeni po stoletnem narodnem našem robstvu, so tu in teh ni mogoče takoj in popolno iztrebiti, temveč se morajo upoštevati tudi v šolski politiki. — Glavni namen za sedaj v šolski politiki mora biti, da se v šoli ne ponemčijo, in to se ne zgodi v utrakvistično urejeni ljudski šoli v narodno mešoviti krajih, ako je učitelj slovenskega pokoljenja in mišljenja.

Glede utrakvistiških ljudskih šol ni mogoče postaviti absolutno veljavnega načela. Ustanavljajo pa naj se le tam v mešoviti krajih, kjer predsodki in druge okoliščine ne dopuščajo brez narodne škode vseskozi samoslovenske šole.

Glede srednjih šol pa smo za sedaj glede gimnazij in realk za utrakvizem. Najprej popolnoma slovenski poduk, potem naj se pa v nekaterih disciplinah preide na nemški učni jezik. Tako uravnava smatramo iz narodnih ozirov za sedaj najpripravnejšo.

Naglašamo, da bi nam bilo prav, ako bi dobili samoslovenske srednje šole povsod na slovenskem ozemlju. Ali pri sedanjih razmerah utegnemo doseči popolnoma slovenske gimnazije samo na Kranjskem, drugod bi pa ostalo pri starem ali bi se pa še poslabšalo.

In to bi bilo za nas v narodnem oziru mnogo slabše. V Ljubljani bi dobilitakoj čisto nemško gimnazijo brez vsakih paralel s samimi ultranemškimi profesorji. In posledica? V nemško gimnazijo bi drli slovenski dijaki in se tam po-

nemčevali, kar je pri sedanjem utrakvističnem ustrojstvu izključeno. Kranjski Nemoi takoj dovolijo samoslovensko gimnazijo v Ljubljani, ker po tej delitvi bi v čisto nemški gimnaziji nemško nacionalni profesorji, katerih bi celo tropo nagnali v Ljubljano, ponemčevali slovensko mladino. Tako je! Glavni smoter je tudi nam, da dobimo vseskozi slovenske učne zavode od ljudske šole do vseučilišča, v prehodu od ponemčevalne uredbe k slovenski pa hočemo upoštevati vselej naše razmere, da smo namreč na meji nemškega življa, in da vsled tega vladajo razni predsodki v narodu, katere se mora upoštevati, da ne trpi škode narodna korist, kateri hočemo služiti s samoslovenskimi učnimi zavodi.

Rešitev sladornega vprašanja.

Preporo sladorno vprašanje se je torej rešilo po želji Ogrov, ki so si vkljub dogovorjeni carinski skupnosti izposlovali za en predmet popolno samostalnost. Dosegli so, da se v Avstriji uvede na sladkor, namenjen za izvoz na Ogrsko, takozvani nadavek (surtaksa) v znesku 6 frankov na 100 kg., predno gre blago iz tovarne. Ta davek pripada seve državni blagajni, ki pa od tega ne bo imela nobene posebne koristi, ker tako obdavčen sladkor ne bo mogel tekmovali z ogrskim blagom. Seveda bodo v kratkem tudi na Ogrskem uvedli tak davek, vsaj tako so obljubili, a mogoče je, da s tem še malo počakajo, da bodo mogli izvoziti tem več svojega blaga na avstrijska tla.

Dogodki na Ogrskem.

Tekom večerjaje razprave v parlamentarni komisiji v zadevi Dienes-Pappove afere sta bila mej drugimi zaslišana grof Julij Andrássy in ministerialni tajnik Selley. Izpovedala sta oba v Szaparyjevem oziroma Khuenovem smislu, češ da je zakrivil vsotvar le prvi, Khuen pa je pri vsem popolno nedolžen. Znano Szaparyjevo izjavo je ta le deloma pisal, v ostalem pa, kakor pravi Selley, njegov upravitelj Ritter.

Ruski car.

Ruskega carja meseca septembra ne bo v Kodanj. Te dni se poda v Skievnewice k jubileju nekega poeta. Za časa svojega tamošnjega bivanja se bo za nekaj trenutkov skoro gotovo sešel na avstrijskih tleh z našim cesarjem. Iz Skievnewice pojde k vojaškimi vajam v Krasnoje selo in od tod s cesarico v Darmstadt, kjer ju obišče nemški cesar, v Rim ruski cesar in cesarica ne bodeta potovala, ker o tem potovanju ruska policija pravi, da ne prevzame odgovornosti.

Delavsko gibanje na Španskem.

V Sevili so obmetavali delavci vozove ulične železnice s kamenjem, vsled česar so orožniki rabili orožje. V Saragosi je dal prefekt razgnati nabiranje štrajkovcev. V Alcoitu so delavci napravili škodo na tovarnah. Točke, ki so bile v nevarnosti, je zasedlo vojaštvo. Iz Barcelone javljajo, da se je položaj poojstril. Javljajo se mnoga kršenja svobode do dela.

Iz brzojavk.

Bivši minister dr. Rezek baje namerava kandidirati v državni zbor v okraju kmetijskih občin Pardubice in Hrudim Bivši drž. poslanec Udržal ondi agitira zanj, agrarci pa pravijo, da imajo v tem okraju oni večino in da ne marajo dr. Rezka. — Angleški parlamentarci v Parizu. 77 angleških parlamentarcev name-rava priti 25. novembra v Pariz, da vrne obisk francoskih parlamentarcev v Londonu. — »Evangelischer Bund« se ustanovi tudi za Avstrijo. Vlada je že potrdila pravila, katera sta izdelala poslanca dr. Eisenkolb in dr. Bareuter. Ustanovni shod bo meseca septembra na Dunaju. — Sinovi srbskega kralja so večeraj v spremstvu Arzena Karagorgjevića prišli na Dunaj, kjer jih je sprejel tajnik srbskega kralja. Danes so na poti v Belgrad. — K starokatolicizmu je prestopila občina Guttet v okraju Wallis v Švici. — Češkimi ministrom bo, kakor domneva olomuški »Pozor«, ako ne bodo do tedaj dobili pripravnega parlamentarca, imenovan sekijski šef v naučnem ministerstvu Jožef Kanaera.

Z Dolenjskega.

V zadnjem četrtstoletju je pri nas, kakor v vseh kronovinah naše države, kmetijski stan precej napredoval. Obča razširjajoča se omika, strokovna kmetijska veda, tekmovalje vseh slojev prebivalstva v borbi za obstanek, večje zahteve, ki se tirjajo od vseh stanov, nove naprave, posnemanje izgledov v kmetijstvu naprednih dežel, vpli-

Dalje v prilogi.

vali so i tu blagodejno. Vendar med tem, ko si je ta stan v mnogih deželah utrdil svoje stališe in je postal imovit, bje žalobog še naš slovenski oratar najtežavnejši boj za svoj obstoj. Posrečilo se mu je sicer da se je v zadnjih desetletjih otresele odeduštva, ki ga je popred silno trlo, žulilo in ugonobljalo, posejilnice so dandanes tieta pomoč, kamor se pameten posestnik v sili ali potrebi zateče, zemljišni davek se je znižal zdatno in pravičneje razdelil, stanovsko združništvo se razvija in narašča, ki bode, prav izvedeno, mogočno povzdignilo vrednost in pravo izkoriščanje kmetijskih pridelkov, širi se občna omika in strokovna kmetijska veđa v vse člane kmetijskega stanu in izkoriščuje se izkušnje in znanjbe v prid intenzivnemu in umnemu obdelovanju zemlje. To so aredstva, ki, ko bodo prešla v last kmetijskemu stanu v celoti, bodo najblagodejnejše učinkovala. Ta preosnova in to stremenje je prišlo pa šele ob 12 uri; naš kmetijski stan je izmučen, izsesan, presromašen, od nekdanj preziran, on potrebuje najizdatnejše državne podpore, ako se mu hoče opomoči. V tem se mu stavijo vedé ali nevedé vsakojake zapreke. Zato potrebuje bolj kakor vsak drug stan voditeljev ki bi mu s svetom, z materjelnimi podporami iz javnih fondov, z uoeljavo novih pridobninskih naprav pomagali do boljše prihodnosti in bi ga privedli do istega gmotnega stališča, na katerem se že dandanes nahajajo kmetovalci v naprednih deželah.

Ako uvažujemo dejstvo, da producira navadno vsak narod le primeroma malo talentov, mož odličnjakov, ki morejo delovati vsled svojih duševnih vrlin v občno blaginjo in to tudi storijo ter da naš, mali slovenski narod ni prebogati takih veleumov, tedaj moramo smatrati naklonjenost g. dvor. svetnika Šukljeja, da se hoče po dosedanjem tolikem trudu in tolikoletnem požrtvovalnem občeukoristnem javnem delovanju zopet podati v politično življenje — kot državni poslanec — kakor zastopnik, v prid našemu kmetijskemu stanu, kot najjasnejši dokaz njegovega domoljubnega mišljenja in vresnici za blagor našega naroda v netežga srca, združenega z namenom: z dejanji, s svojo bogato vsestransko skušnjo in učenostjo, s svojim talentom in vplivom koristiti najširšemu sloju našega naroda, ki potrebuje najobsežnejše in najnujnejše pomoči. Dosedanje velekoristno in z zlatimi črkami v zgodovini Kranjske v prospah kulturnega razvoja in povzdigu gospodarskega stanja zabeleženo, delovanje gosp. dvornega svetnika Šukljeja je našim kmetovalcem prepričalno jamstvo in osigurjena nada, da se bode gospod. dvorni svetnik i v bodočnosti z enako vnemo, z vspehi in v korist našemu kmetijskemu stanu potezal na najodličnejem mestu za vse vitalne interese tega stanu. Mnogo zahtev in novih naprav potrebuje ves kmetijski stan na Kranjskem v obče, veliko želja imamo na srou pa tudi volilci iz njegovega volilnega okraja, ki so potrebne ugodne rešitve in v prilog teh, pozdravljamo kandidaturu državnim poslancem gospoda dvornega svetnika najprizračnejše; dan 10. septembra t. l. bode pokazal, da mu zaupamo zaostopstvo naših interesov ter da se zavemo svojih stanovskih pravic.

Dnevne novice

V Ljubljani 5. avgusta.

Cestitka ljubljanskega gospoda knezoškofa. Presvetli knezoškof je precej včeraj po došlem porečilu o izvolitvi svetega Očeta brzojavil v Rim udanost naše škofije.

Občni zbor »Slomškove zveze«. Zaradi občnega zbora »Slomškove zveze« je stopil odbor v dogovor s kat. dijaškim društvom »Danica«, da bi se vršil ob istem času, kakor shod slovenskega katoliškega dijaštva. Določila sta se dneva 24. in 25. avgust. Prvi dan pozdravni večer, drugi dan glavno zborovanje in komers. Komers kat. dijaštva in učiteljstva bode skupen. Natandén program priobčimo pozneje. Somišljenike pozivljamo, da se zborovanja vdeležé v obilnem številu.

Dr. Žigon nevarno obolel. Obolel je naglo včeraj okolu poludne pred. g. dr. Žigona, profesor v goriškem centralnem semenišču, jako opasno. Proti večeru se mu je zdravje nekoliko zboljšalo.

Imenovan je veterinar ekim asistentom pri tukajšnji doželni vladi živinozdravnik g. Ivan Demšar.

„Zveza slovenskih posojilnic“ v Celju razpisuje, kakor razvidno iz »Slov. Naroda«, izvanredni občni zbor za soboto dne 8. avgusta t. l. Namen tega izvanred

nega občnega zbora naj bi bil, da se zveza preosnuje z ozirom na novi revizijski zakon. Kakor razvidimo iz obelodanjenega dnevnega reda, hoče načelstvo tako premembo, da bo celjska zveza tudi za naprej ovirala umestno celokupno uredbo slovenskega združništva, ne oziraje se na fakične potrebe, koje stavijo spodnještajerske zadruge, ki vendar hočejo imeti tako zvezo, da bo vsem zadrugam, a ne samo posojilnicam služila. »Zveza slovenskih posojilnic« v Celju naj se preosnuje v zvezo slovenskih zadrug na Spodnještajerskem, pa bo mnogo koristila zadrugi in slovanski stvari na Spodnještajerskem.

Liberalna zdvijanost in surovost. Iz Črnega vrha nad Idrijo se nam poroča: Pri nas so liberalci tako zdvijani in besni vsled bolesti, da so pri ljudeh izgubili vse zaupanje, da iščejo pomoči v dinamitu. Da so dali duška svoji jezi, so pretekli teden navrtali v enega izmed največjih mlajev, ki so jih ljudje postavili v čast novomašniku čast. g. Mikužu, dinamita in ga razstrelili. Mi upamo, da bo stroga preiskava zasledila zločinca in jih izročila pravici. Ze ob izvolitvi Božiča deželnim poslancem se je zjutraj trikrat ustrelilo z dinamitom, preiskava je bila seveda brezvspešna! Kakor se zdi, igra v Črnem vrhu dinamit veliko vlogo. Z njim se je streljalo liberalcu na čast, lanskó leto se je vnel v neki kuhinji. Mi sodimo, da ne bo težko najti pravo sled. Če bi pa preiskava utegnila ostati brezvspešna ali v teku časa zaspati, bomo mi energično poskrbeli, da se tej surovi zdvijanosti stori konec. Tem potom pa vprašamo za javno varnost skrbeče oblasti, hočejo li poskrbeti, da se bo vršila stroga preiskava tam in na tak način, da se bodo zlikovci zasledili. O koncu te liberalne lumparije bomo še poročali.

Nemška zagrizenost na Korodškem. S sv. Višarij se nam poroča: Zadnjič smo poročali, da sta trbiški lovec in gozdar uničila vsa slovenska hribolazka znamenja od Zajezera do Višarij in od Višarij do Ovčje vasi. Zdaj smo zvedeli, da jim je zaukazal to storiti trbiški „Forstmeister Veith“, ki se pa s tem opravičuje, da to škoduje divjačini. Prej sevé, ko so bila nemška znamenja, in nemški napisi, se niso plašile divje kozice in zajčki, temveč so z največjim veseljem stopale po potih, po nemškem planinskem društvu označenih potih. V najnovejšem času pa so se tudi koze, divji petelini in zajci naskrli hajlovskega duha in bežijo pred slovenskimi znamenji. Mi pa mislimo, da niso tega niti koze krive niti lov, temveč jedino le nemška nestrpnost in zagrizenost. Kako daleč so Nemci v svoji zagrizenosti zabredli, se razvidi iz tega, da se je ponudilo nemško planinsko društvo županstvu v Žabnicah in Ukvah, da je pripravljeno narediti kolovozno pot od postaje Ovčja vas do Zajezera, pa le s tem pogojem, da bi ne imeli Slovenci do te poti nobene pravice, torej niti po tej poti hoditi niti voziti. Seve je županstvo, če tudi je na celi črti liberalno in nemčursko, to ponudbo hvaležno odklonilo, in tako je nemško planinsko društvo dobilo dolg nos. Mi že vemo, kje uboge Nemce čelvelj tišči. Nemce grozovito bode v oči naš kupljeni prostor v Zajezeri, in z velikim strahom pričakujejo, kdaj se bo začela vzdigovati slovenska planinska koč v Zajezeri.

— Iz Kovorja pri Tržiču. Marija Golmajer, žena tukajšnjega obče spoštovanega župana, je dne 1. avgusta t. l. nepričakovano naglo umrla v svojem 45 letu. Pokojna vzgledna gospodinja in skrbna mati peterih osirotilih otrok je bila sestra gimnazijskega veroučitelja gospoda dr. Fr. Permeta in svakinja č. gosp. Jožefa Golmajerja, župnika na Vačah.

— Stajarsko šolstvo. Za učiteljico na meščanski šoli v Celju je imenovana gđ. Melanija Premšak v Laškem. Nadučiteljem pri sv. Tomažu je imenovan definitivni učitelj ist. tam. gosp. Simon Berjak, nadučiteljem pri sv. Barbari v Halozah je imenovan definitivni učitelj v St. Vidu pri Ptuj gosp. Rudolf Kotzmuth, nadučiteljem v Šmartnem na Pohorju je imenovan definitivni učitelj v Kostivnici g. Ivan Serbak. — Nadučiteljem na ljudski šoli v Bočni je imenovan učitelj istotam g. Mat Dedič, kot učitelja vodji: definitivni učitelj gosp. Josip

Lenar na Paki, v St. Jerneju nad Muto defin. učitelj g. Ivan Mohorko; kot učitelj na šoli v Ljubčnem g. Avgust Lah pri Sv. Antonu v Slov. gor.; kot definitivni učiteljici gospodična Karolina Krajc pri Sv. Barbari v Halozah in gđ. Reza Pirkovič, doslej v Polhovem gradu, za šolo v Lubečnem. Kot učiteljica ročnih del je nameščena v Rogateu gospa Irena Wretzl. Premešten je def. nadučitelj g. Edvard Blenk iz Cadrama k Sv. Benediktu v Slov. gor. Vpokojen je g. Franc Serbec, nadučitelj v Spod. Kongoti.

— S sv. Višarij. V nedeljo smo zopet imeli precej Ljubljancov, ki pa niso bili posebno vneti za čast božjo in so kakor po navadi nesli seboj spominke z nemškimi napisi v belo Ljubljano. V preteklem tednu smo imeli prav veliko snega, anežilo je ves predpoldan, zdaj pa smo zopet popolnoma zadovoljni z vremenom. Pred. g. dekanu v Žabnicah se je zdravje toliko zboljšalo, da že nekoliko vstane. Upamo, da blagi gospod kmalu okreva.

— Pobegnula je iz očetove hiše 19-letna kočarjeva hči Apolonija Kavčič.

— Velika povodenj je bila 31. t. m. v Lazah in okolici. Utgal se je oblak. Deželna cesta je poškodovana. Škoda na poljih je velika.

— Poskušen samomor kuharice. Kuharica v restavraciji južnega kolodvora v Gorici Ana Celič se je hotela v soboto zjutraj zastrupiti in je v ta namen popila nekoliko žveplene kisline. Prihitali so ji še o pravem času na pomoč ter jo privedli v goriško žensko bolnišnico.

— Smrtna kosa. V Gorici je umrl dvorni svetnik v pokoju, g. Ferdinand pl. Zoerrer, oče deželnosodnega svetnika, g. Riharda pl. Zoerrera-ja.

— Samomor v Mariboru. V Mariboru je skočil v Dravo 51 let stari raznašalec knjig Franc Rakovec in utonil.

— Veteranci v Pulju so praznovali preteklo nedeljo 25letnico svojega društva.

— Ustanovitev slovenske meščan. šole v Ljutomeru. »Slovenska Zadruga« prinaša članek, v katerem pravi, naj bi vse slovenske posojilnice posredovanjem »Zveze spodnještajarskih učiteljskih društev« preskrbele, da bi se mogla ustanoviti taka šola za spodnještajarske Slovence, ker navadnim potom take šole ne dobimo.

— Mizararski pomočniki v Zagrebu se zopet pripravljajo na štrajk.

— Vođa za Gorico. Pred kratkim smo poročali, da je neka dunajska tvrdka goriški mestni upravi stavila ponudbo, da priskrbi goriškemu mestu vode iz Mrzleka proti odškodnini 1.350.000 K. Povedali smo tudi, da se je goriški mestni svet s to zadevo že bavil, ter da je bil izvoljen odsek, ki naj omenjeno ponudbo prouči ter o nji mestnemu svetu v 14 dneh poroča. Kakor čujemo zdaj, imeli so goriški mestni očetje zaupno sejo, v kateri so sklenili, da se nima glede zgoraj omenjene ponudbe še vsaj osem dni ničesar zgoditi in se prej prepričati, ako bi ne bilo boje, da se napelje iz HUBLJA voda v Gorico. Toraj vedne študije, pa brez vode.

— Razpisane učiteljske službe. Na petrazrednici v Postojni je do 16. avg. razpisano mesto učitelja, do 20. avgusta mesto učitelja-vodje v Gribljah, do 28. avg. pa mesto nadučitelja na trirazrednici v Velikih Laščah.

— Nov most čez Savinjo. Mostič pri »Grenadirju« čez Savinjo je sedaj dodelan ter se bo prihodnji četrtek blagoslovil in izročil prometu. Mostič je jako solidno izdelan, vse na travercih, ter znašajo stroški okroglo 8000 K.

Ljubljanske novice.

Novi papež in ljubljansko občinstvo. »Slovenčeva« izdaja o novem papežu Piju X. je napravila na ljubljansko občinstvo vse vrst prav prijeten in ugoden utis. Včeraj zvečer je bil povsod, kamor je človek prišel — na ulici kakor po raznih lokalih — le razgovor o novem papežu.

Pozor, slovenski trgovski uslužbenci! Nemcem gre za kožo pri »Trgovskem bolniškem in podpornem društvu«, zato bo direktorij, kolikor je zastopan po Nemcih, storil vse, da z zvijačo in denarjem pripomore k zmagi pri izrednem občnem zboru. Slovenski trg. pomočniki imajo zdaj paziti: 1. da bo dan občnega zbora sklican najmanj osem dni prej, in da kdor misli kak samostalni predlog staviti, da ga sestavi in pošlje tudi že osem dni prej direktoriju. Na statute naj se pazi, da jih direktorij ne bo spet kršil in po svoje uporabljal. 2. Da se tisto nedeljo tega izvanrednega občnega zbora vsi slov. tukajšnji uslužbenci (brez strahu in ozira na njih nemške šefe) udeležijo, ker bodo Nemci vse privlekli notri, kar bo njih ljudi. Goljufija in sleparija je bi zamogla spraviti večino pri tej blagajni ob zmagi!

Cirkus Viktor, ki prireja predstave v Lattermannovem drevoredu, ima na vspeh vedno jako izbrane točke, mej katerimi se odlikuje posebno predstava s čudovito dresiranimi psi, vaje artistovske dvojice Carta in Mirojčan, ki kažejo o nenavadni moči mišic te dvojice. Posebno pozornost vzbuja kaučuk človek, ki razvija toliko spretnost, kakeršne doslej še nismo videli v Ljubljani pri sličnih predstavah. Tudi ostale točke so vredne pohvale. Cirkus je s točkami jako radobdaren, ker vsak večer je bogat vsopred, ki traja od 8. ure zvečer skoro do 11. ure. Cirkus ima lastno godbo.

Tatvine. Na južnem kolodvoru so zasledili tri delavke, ki so že dlje časa kradle premog v skladišču. — Včeraj zvečer je v gostilni na Radetzkega cesti št. 16 neki vojak ukradel natakariči Tereziji Bregar 5 kron, katere je bila pustila na mizi. Dasi je natakariča tatvino takoj opazila in šla za vojakom v vojašnico, le ni dobila denarja nazaj. — Natakariči Mariji Gama v Wolfvovih ulicah št. 12 je ukradel tat iz sobe, kjer spi, torbinec za 10 kron. Denar je imela v kovčegu. — Danes ponoči ukradel je dosedaj neznan tat z dvorišča pri Možnici na Radetzkega cesti št. 24 hišni posestniki Gabrijele Zupančič vintu. — Dne 4. t. m. ponoči so bila delavcu v predilnici, stanujočem v Kladeznih ulicah št. 16, iz hleva ukradeni trije domači zajci.

Ponesrečeni sprevodnik. Sprevodnik Josip Sačer je danes zjutraj na južnem kolodvoru pri brzovlaku, ko je odpiral vrata pri kupeju, padel vznak in se na glavi precej pobil.

Nogo zlomila si je v nedeljo na Bledu služkinja Marija Bonač iz Ljubljane. Padla je bila z voza, ker so se bili konji splašili in ušli.

Žile prerezal. Miroslav Haeufel, 4 leta star, pečarjev sin, stanujoč na Opekarski cesti št. 60, stopil je včeraj popoldne na dvorišču na razbito steklenico in se na desni nogi tako vrezal, da si je prerezal žile in mu je precej krvi odteklo. Prepeljali so ga z rešilnim vozom v deželno bolnico.

Delovanje rešilne postaje v mesecu juliju. V preteklem mesecu je intervenirala rešilna postaja pri 44 osebah, in sicer 28 moških in 16 ženskah. Posamezni slučaji boleznin in nezgod so bili sledeči: 14 obolevnosti in oslabelosti, 2 onesveščeni, 1 težek porod, 3 zlomljenja nog, 1 zmečkanje udov, 1 obreza s steklom, 4 poškodovanja vsled padea, 1 zblaznelost, 17 transportov bolnikov.

Ljubljansko prostovoljno gasilno društvo je imelo v soboto izredni občni zbor. Na dnevnem redu je bila odobritev novih pravil. Pravila, katere je napravil društveni blagajnik g. Fr. Barle, so sedanjim razmeram primerna ter obsezajo gasilni in rešilni posel. Po novih pravilih se zove društvo zdaj: »Ljubljansko prostovoljno gasilno in rešilno društvo«.

Spomenik padlim vojakom s Kranjskega iz 1866. leta ter onim v Bosni in Hercegovini bo stal prej ko ne pred novo infanterijsko vojašnico. Kakor znano, je nabrano do zdaj zanj že okolu 6000 K.

Hišo »Matiče Slovenske« na Kongresnem trgu bodo popravili in prenovili. Včeraj so Tretovi delavci postavili potrebne stebre za odre, na katerih prično zatem zidarji svoja dela.

V Ameriko in iz Amerike. Daneč ponoči odpotovalo je v Ameriko 148 oseb in sicer 128 Hrvatov in 20 Slovencev. Iz Amerike je došlo danes zjutraj v Ljubljano 50 Slovencev, ki so se oddot odpeljali v svoje domače kraje.

Društvena godba priredi danes t. j. 5. t. m. ob 8. uri zvečer na vrtu g. Hafnerja na sv. Petra cesti koncert. Vstopnina 40 v. Člani so vstopnine prosti.

Čevljarski mojster Galin, ki je bil, kakor smo poročali, aretiran radi obdolžitve, da je vzel svoji ženi hranilnično knjžico, da bi pobegnul v Ameriko, je izpuščen iz preiskovalnega zapora, ker se je izkazalo, da je bila ovažba napačna.

Prste mu je odtrgalo. Delavcu Lovrencu Jakliču, stan. na Kolodvorski cesti št. 26 je včeraj popoldne v delavnici Kranj. stavbne družbe na Vrtači pri struženju desek stroj odtrgal na levi roki vse prste. Ponesrečenca so prepeljali v deželno bolnico.

Stroj odtrgal delavki roko. Danes zjutraj ponesrečila je v opekarni kranjske stavbine družbe v Kosezah 36 let stara delavka Amalija Zibrek iz Planine pri Celju, stanujoča v Zbornji Siški št. 91. Metala je ilovico v stroj za opeko. Ker je bil mej ilovico kamen, ga je hotela vzeti nazaj, a stroj jo je zagrabil za desno roko in jej jo po polnoma odtrgal. Ponesrečeno delavko so prepeljali v deželno bolnico.

Sifonska steklenica razpočila se je včeraj v roki, ko jo je nesel po stopnjicah, gostilničarju T. Bizil pri »Kolvratarju« in so ga kosci stekla ranili na roki in nosu, da je dolgo časa krvavel. Poklicani zdravnik dr. Illner ga je obvezal.

S tlakovanjem Dunajske ceste so ta teden pričeli nadaljevati.

Novice iz Amerike.

§ **Letanje po zraku.** Profesor Langley v Ameriki izdeluje ladjico za letanje. In sicer je v svojem delovanju že jako napredoval; v kratkem poleti čez reko Potomac. Izdeluje svojo ladjico na reki Potomac v dokaj veliki barki. Pred dnevi mu je vihar nekoliko pokvaril njegovo delavnico; ladjica za letanje je pa ostala popolnoma nepoškodovana.

§ **Pomanjkanje dela v Zjedinjenih državah.** Iz Bostona se piše: Kakor se sodi, bo meseca avgusta v severnih pokrajinah mirovalo 2000 predilnic. Vsled tega bo od 30.000 delavcev v Fall Riverju, središču tekstilne industrije, ostalo 10.000 njih brez dela. Upati pa je, da se v drugi polovici meseca septembra položaj zboljša.

Dogodki na Hrvatskem.

Ban Pejačević — odstopi.

Vesti, da se je novi ban grof Pejačević že naveličal svoje banske časti, se vzdržuje. Mej njim in grofom Hedervaryjem so velika nasprotstva, zato je pričakovati nove banske krize, tudi če grof Hedervary sedaj še ne bi odstopil od ogrskega ministrskega predsedstva. Ogrska vlada se je doslej upirala izvršiti pogoje, pod katerimi je grof Pejačević prevzel bansko čast. Grof Pejačević je v jako sitni situaciji, ker je tako zaupal lojalnosti Mažarov, da je dal na razne strani že razne obljube, katerih sedaj ne more preklicati. Posebno rešitev osebnih zadev in vedno zavlačevanje rešitve finančnih zadev, povzroča vedno diferenco mej Zagrebom in Budimpešto. Avtonomni zakladi so vsi porabljeni. Nekateri zakladi so sploh izginiti.

Balkan.

Bolgarski vojni minister je zopet naročil veliko število Mannlicherjevih patron in sicer to pot v tovarni patron v Hirtenbergu. Tekom treh mesecev mora biti naročilo izvršeno.

Turške oblasti so izvedele, da je bil za dan 2. avgusta nameravan splošni vstanek v Makedoniji in so storile vse, da so ga preprečile. Vstaško gibanje se posebno širi v okrajih Monastir in Skoplje. Dočim je prej bilo v vsaki vstaški četi po 15 do 20 mož, jih je sedaj po 200 do 300. Vstaši nameravajo napasti mesta. Položaj je silno resen. Na železniški progi Solun Monastir so vstaši na raznih krajih razdrli brzojavne zveze in železniški tir. Poroča se o številnih aretacijah v carigradski družbi in mej odnotnimi častniki. Nekateri listi trdijo, da so v Carigradu prišli na sled zaroti.

Književnost in umetnost.

* **»Dom in Svet«** št. 8 ima sledečo zanimivo vsebino: Silvin Sardenko: Nesmrtnemu Leonu. — Bogdan Vened: Naš stari greh. Polabska povest. (Dalje.) — Silvin Sardenko: Gorski viri in verzi. (Dalje.) — Fr. S. Finžgar: Moja duša vasuje. (Dalje.) — Sorin: Svita dan se nad goro. — Janko Mlakar: Grintavec in Kočna. K turistijski sezoni. (Konec.) — Janko Jovan: Domači obrti na Kranjskem. (Dalje.) — Anton Medved: Legenda o pelinu. — Marija: Liljana. Novela. (Konec.) — Anton Medved: Oblačicam. — Viktor Steska: Slikar Julij Quaglio. — Anton Medved: Oddaljenim dušam. 9., 10. — Dr. Karol Glaser: Nemška »moderna«. Iz novejšje nemške književnosti. (Konec.) — F. U.: † Papež Leon XIII. — Književnost. — To in ono. — Slike: Izak in Abraham. K. Šteiben. — Češka kočna na Ravneh. — Kokrska dolina: Zgornja Jezerska Kočna. Spodnja Jezerska Kočna. Oboje fotogr. A. Beer v Celovcu. — Čevljar. Risal Ant. Koželj. — Pristanišče v Ogleju. Risal M. Jama. — Notranjščina ljubljanske stolnice. — Freska v svetišču ljubljanske stolnice. — Freska v svetišču ljubljanske stolnice. Vse tri fotogr. J. Kotar, Ljubliana. — Gerhart Hauptmann. — Oglej. Po fotografiji. — Bazilika v Ogleju. — Muzej v Ogleju. — Baptisterij v Ogleju. Vse tri risal M. Jama.

Izpred sodišča.

Izpred deželnega sodišča.

Oproščen je bil včeraj pri tukajšnjem deželnem sodišču posestnik g. Franc Grošelj iz Poljan na Gorenjskem, kateri je bil obtožen radi poverjenosti. Izkazalo se je, da je bilo poverjenje storjeno od drugega krivca. Toliko na znanje, ker je »Narod« g. Grošlja in tamonjo posojilnico silno obrekoval. Državnega pravdnika zastopnik Tschetch je v svojem govoru čutil potrebo izjaviti, da so posojilnice na

kmetih nepotrebne. To so bile besede c. kr. avstrijskega državnega pravdnika dne 4. avgusta l. 1904 v moderni justični palači.

Po 24 letnem zaporu pomrtložen je leta 1879. pred dunajskimi porotniki radi zastrupljenja svoje ljube na dosmrtno ječo obsojeni Leopold Winkler. Ko je bil 5 let v zaporu, je podedoval 25.000 gld.

Iz Zagreba se poroča, da je stol sed morice ugodil prizivu lekarnarskega praktika Šifferja in bivšega davkarskega uradnika Vrbanca, ki sta bila obsojena na 5 tednov oziroma na tri mesece zapora, ker so ju dolžili, da sta v Nišicah oblatila mažarske napise. Sedaj sta izpuščena iz osehkega zapora.

Razne stvari.

Najnovejše od raznih strani:

V Gastein je došel se zdraviti naučni minister Hartel. — Razprava proti Humbertovi se menda zopet odloži, ker je baje Humbertova »še vedno boleha«. — Delavci na železnici stavkajo v delavnicah ruske južno-zahodne železnice v Kiewu. Kolodvor in delavnice stražijo vojaki. — Muha morilka. V Krakovem je umrl ritmojster Evgen baron Airoldi. Pičil ga je brencelj na glavo in mu zastrupil kri. — Aretirani anarhist. V Barceloni je policija aretirala sina nekega glasovitega anarhista. Pri njem so našli več dinamitnih patron. — Nemška cesarica pride v Vratislavo ogledat škodo, katero je napravila povodnj v pruski Šleziji. — Stavka pekov, mesarjev in trgovskih pomočnikov je v Odesi. Stavkajo tudi delavci na ladijah, pri tramvaju, pri železnici in pri vodovodu. Ker so službo pri vodovodu opravljali inženirji in uradniki, so stavkujoči zagrozili, da bodo vodovod razdrli. Radi tega je vlada proglašila prekri sod. — Živa pokopana je bila v bližini Novočerkaska na Ruskem neka posestnica. Ko so grob odprli, bila je nesrečnica že mrtva. Nesrečnica si je v grobu razgrizla meso z rok do kosti in porovala lase. — Ritualni umor. Pri Szepes Zabufalu so našli umorjeno neko dekle. Aretiran je neki židovski mesarski pomočnik. Ljudje govore o ritualnem umoru. — Dr. Podlipny, bivši praški župan, je imenovan častnikom pariške »Académie Française«. — 200 letnico svojega obstanka je včeraj praznoval varaždinski pešpolk št. 16. — Stavka stavcev je v Aradu. Stavci zahtevajo zvišanje plače in krajšo delavno dobo. — Zadržavo »kristaladij« se bodo obrnili pastori do nemškega cesarja, češ da je to profanacija krsta. — Kongres svetne zveze za varstvo živali zboruje v Frankobrodu. — Dienes v Švici. Iz Zürichu se poroča, da se ondi govori, da je Dienes v Švici. V hotelu »Central« v Zürichu je prenočeval nek par, ki je bil popolnoma podoben Dienesu in njegovi ljubi Geiger. — Odpovedane so vojaške vaje na Južnem Češkem radi odnotnih vremenskih nezdod.

Originalna učiteljska volitev.

V Arzierju v Švici so imeli voliti učitelja. Preje je stopila skupaj gotova komisija, ki je učiteljskega kandidata sprebrala, toda zdaj so to opustili, ter volijo učitelja — dosti jim je, da ima patent za učiteljski stan. Pa z volitvijo ni tako lahko, kadar se oglasi mnogo prosilcev. Ko prosijo samo eden, ga vsprejmejo brez vseh ceremonij. Kadar pa je več prosilcev, tedaj občinski svet zbere kandidate okrog sebe, da spozna njih fizične in moralne lastnosti. Konkurenca v krasoti ne pa eksamen. Kar se pa tice moralnih čednostij, je skušnija kaj originalna. Gospodje kandidati se pevabijo v soboto zvečer k obedu. Zberejo se okrog kaj dobro obložene mize, na koji so dotirana vina najmočnejših vrst, in skušnija se prične. Vsi eksaminandi, kakor eksaminatorji prisedejo k mizi z enako unemo in slastjo. Kandidati tekmujejo: s pravo uljudnostjo ponujajo jedila in pijače, deklamirajo pesmi, špogajo govornice — občinski zastop in izpraševalna komisija pa molče. Ko so bile vse »obmizne« lastnosti kandidatov dovolj jasne — je bila tudi volitev končana. Izvoljen je bil kandidat Dutrit. Predsednik komisije dobre volje naznani ostalim obmiznim kandidatom izvolitev; neizvoljenim se pa izroči odškodnina — in volitev je končana.

Kolera v Siriji Kolera v Siriji se razširja. 15 t. m. je umrl v Damasku 19 ljudi za kolero, v Hami pa je zadnjih dneh umrlo od 30 do 40 ljudi. Pa v tem mestu jih umrje še več, toda njih števila povedati nečemo; mrtvece pokopujejo kar ponoči. Boje se, da se ne bi kolera razširila do morja. Odredili so tedaj, da so Damask zastražili, in napoti se v Damask v teh dneh medicinska komisija, v koji so zdravniki, ki so bili v Carigradu doktorjem promovirani.

Dragocena zbirka tobačnic uničena. Pred kratkem je pogorela v Neapolu neka banka in z njo je bila uničena tudi

dragocena zbirka tobačnic. Te tobačnice so bile last vojvoda iz Martine ter so jih cenili nad en milijon frankov. Po vojvodu martinškem je podedoval to zbirko grof Mardi Placido; ker jih pa ni smel prodati, jih je zastavil v banki. V zbirki sta bili dve dosi, ki ju je ciseliral Carlo Burazzo, več tabaker je bilo iz starega češkega kristala, ena dosa kardinala Lavaričre in množica tobačnic, ki so bile odlične s smaragdi, rubini, diamanti, z zlatom in s srebrom.

Narodno gospodarstvo.

Zvišajmo junčevino.

Reja bikov prizadeva mnoge sitnosti in neprilike, posebno od tedaj, kar je v veljavi novi zakon za govedorejo. Sedaj mora biti vsak bik potrjen, da se lahko rabi za tuje krave. Tudi se sme spuščati na dan k večjemu po dvakrat in bikorejec je dolžan spisovati poseben zapisnik o spuščanju bika.

To so zahteve, ki jih prej nismo poznali! Res je, da so te zahteve potrebne za napredek, a ravno tako je tudi istina, da nam te zahteve nalogajo nove sitnosti, nove stroške in novo delo, in da otežujejo na ta način vsi rejo, zlasti še, če se pri izvrševanju gori imenovanega zakona postopa strogo.

K vsem tem neprilikam se pridružuje pa še ta okolnost, da se reja bikov v rokah malega posestnika pravzaprav niti ne izplačuje.

Pri velikem posestniku, ki ima poln hlev živine, se reja bikov izplačuje že zastran krav, če mu je ležeče na dobri zareji. V takih hlevih se tudi ne pozna dosti, koliko krme se porabi za bika. Kjer se redi toliko in toliko krav, tam se izlahka redi tudi po en bik.

Ves drugačen pa je položaj pri malem posestniku. Temu se pa ne izplača rediti bika zaradi domačih par krav, ampak njemu se mora reja izplačati s pomočjo junčevine, ki jo pobira od pripuščitenih tujih krav. To je njegov glavni dohodek, ki ga ima od bika.

Ta dohodek je pa po našem mnenju prepičel in v sedanjih razmerah nezadosten.

Naši gospodarji pobirajo od bikovega skoka še zmeraj po 40 do 50 kr., včasih celo samo po 30 kr.

Da se pri teh dohodkih reja bikov ne more povzdigniti, je več kakor umevno.

Na ta način nam daje bik težko 40 do 50 gld. dohodka na leto, če računamo, da je zaskočil 100 krav. Ali so pa to primerni dohodki za trud, za nevarnost in za sitnosti, ki jim imamo z rejo bika? Ali je s tem dohodkom poplačana krma, ki se zanj na leto porabi? Nikakor ne! Če prav po malem računamo, stane njegova reja vsaj dvakrat toliko, in če mu privoščimo kaj boljšega, recimo ovsu ali kake druge močne krme, stane tudi po trikrat toliko. Pri tem pa ni strežba nič računjena. Ko bi hoteli uvaževati še stroške za delo in strežbo, potem bi nam reja bika v rokah malega posestnika pokazala še večje neuspehe.

(Konec prih.)

Telefonska in brzovjavna poročila.

Novi papež Pij X.

Kranj, 4. avgusta. Vse mesto je krasno razsvetljeno na čast Piju X. Zvonik mestne župne cerkve in Cofišče se lesketata v bengaličnem ognju. Zvonovi slovesno pritrkavajo. Meščanska godba igra po mestu. Vse ulice so polne ljudstva.

Rim, 5. avgusta. O glasovanju v konklavi se poroča: Sarto je dobil 50 glasov, Rampolla 10, Gotti 2 glasova. Še le po prigovarjanju svojega prijatelja kardinala Sattolija se je kardinal Sarto jokaje odločil sprejeti težko breme.

Rim, 5. avgusta. Slovesno kronanje novega papeža je preloženo na dan 8. decembra t. l.

Rim, 5. avgusta. V rojstnem kraju novega papeža Riése je prebivalstvo polno navdušenja. S prva občinstvo kar ni hotelo verjeti, da bi bil sin ubožcev izvoljen papežem. Občinski svet je razobesil iz občinske hiše narodno laško trobojnico. Trg je poln ljudstva, ki kliče: »Eviva Sarto!« Prišlo je v Riése vse polno fotografov in poročevalcev. Poročevalec »Piccola« je hitel vpraševati ondi omoženo sestro novega papeža. Sestra ni hotela verjeti vesele vesti in se je radosti zjokala.

Benetke, 5. avgusta. Ko je kardinal Sarto odhajal od tu v konklave v Rim, poslovala sta se na tukajšnjem

kolodvoru od njega don Carlos in mestni župan Grimaldi. Oba sta izrekla po stari navadi željo, da bi postal papež. Župan je dejal: »Samo to bi obžalovali, da bi se potem več ne vrnili v našo sredo.« Kardinal je odgovoril: »Vzel sem retour karto. Povrnem se živ ali mrtev.« Na neki postaji je opomnil svojim spremljevalcem, da je bil 9 let generalni vikar, 9 let škof in ravno letos je 9 let, odkar je kardinal.

Rim, 5. avgusta. Kakor ob izvolitvi Pija IX., tudi sedaj liberalni listi hočejo izrabljati Pija X. v svojem smislu. Vsa dejanja kardinala Sarta pa pričajo, da je mož, ki bo hodil po stopinjah svojih prednikov.

Rim, 5. avgusta. V Mantovi, kjer je bil Sarto škof, je zapustil neizbrisljiv spomin vrle svoje ljubeznivosti, ki je omogočevala vsakemu pristop k njemu.

Rim, 5. avgusta. V eni točki so vsi listi edini, da vse, kar se čuje iz življenja novega papeža, kaže njegov značaj v najboljši luči. Poleg dobrodelnosti se odlikuje z izredno modrostjo. Vedno se je rad spominjal svoje ubožne mladosti ter je opetovano dejal: »Veseli me, da sem sin revnih starišev, ker tako iz lastne skušnje poznam bedo nižjega ljudstva.« Njegove tri nemožene sestre so jako priproste ter so mu vodile gospodinjstvo v Benetkah. Nobena ni nosila nikdar klobuka, ampak vedno so bile opravljene kakor žene iz nižjih slojev.

Rim, 5. avg. V Gracie je eden bratov novega papeža nižji poštni uradnik. Ko je začul vest o izvolitvi, je pokazal pismo, katerega mu je pisal brat pred vhomom v konklave. V njem izroča kardinal pozdrave znanim ondotnim rodbinom.

Dunaj, 5. avgusta. »Neues Wiener Tagblatt« poroča, da je listov poročevalec govoril z odličnim cerkvenim dostojanstvenikom o novem papežu. Dotični dostojanstvenik pravi, da se je kardinal Sarto jako rad sprehajal po Benetkah in da so bili njegovi sprehodi mej prebivalstvom jako popularni. Ljudstvo ga je imenovalo »il bouno cardinale« (dobri kardinal). Vse se je veselilo, kadar se je pokazal na ulici. Posebno mladina je bila njegova radost. V enem žepu je imel polno centezimov, v drugem žepu pa polno bonbonov.

Ko so se vsuli otroci okolu njega, dajal je revnejšim centesime, premožnejšim pa bonbone. Tu si je pridobil srca otrok in starišev. Često ga je obkolila množica revnih ženic s svojimi otroki ter mu tožila svoje težave. Kardinal je vedno rad pomagal ljudem iz nižjih slojev ter je takoj podpiral ubožnejše z denarjem, kadarkoli so se obrnili nanj. Njegova dobrodelnost je segala tako daleč, da je bil često v denarnih zadregah in da je moral na posodo jemati. Z neznanimi reveži je ravnal kot z dobrimi znanci.

Pariz, 5. avgusta. »Temps« pravi, da je izvolitev kardinala Sarta poraz zveze Avstrije, Angleške, Nemčije in Amerike. To je baje zadoščenje francosko-latinski politiki (?).

Budimpešta, 5. avgusta. Preiskovalna komisija v zadevi podkupovanja ima odslej seje od 3. ure popoldne do 9. ure zvečer. Tekom jutrišnjega dne sprejema komisija zadnje prijave prič.

Belgrad, 5. avgusta. Polkovnik Nikolić, ki je streljal na upornike, je umirovljen. Tu se je te dni organizirala socialnodemokratska stranka.

Hamburg, 5. avgusta. Danes je prišlo v Fridrichsruh na grob Bismarkov 2000 avstrijskih nemških telovadcev. Poslanec Stein je govoril da je vresničenje vsnemških želja, o katerih je pripoznal tudi ministerski predsednik Koerber možnost, da se vresničijo, bližje, nego si izvestni krogi nadejajo.

Naročajte izborno ljubljansko delniško pivo

iz pivovarne v Žalcu in Laškem trgu.

Naročila sprejema centralna pisarna v Ljubljani, Sodne ulice 4.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306,2 m, srednji zračni tlak 736,0 mm

Čas	Čas opažanja	Stanje barometra, v mm.	Temperatura po Celsiusu	Veterev.	Nebo	Pisarnina v 24 urah
4	9 zveč.	737,7	18,6	sl. vzh.	jasno	
5	7 jut.	739,9	14,3	sl. jvzh.	jasno	2-5
	2. popol.	738,7	25,2	sl. jzah.	del obl	

Srednja večerajšnja temperatura 19,8°, normale 19,6°.

Dunajska borza

dné 5 avgusta.

Skupni državni dolg v notah	100,35
Skupni državni dolg v srebru	100,15
Avstrijska zlata renta 4%	120,85
Avstrijska krona renta 4%	100,65
Avstrijska inv. renta 3 1/2%	93,10
Ogrska zlata renta 4%	120,20
Ogrska krona renta 4%	99, -
Ogrska inv. renta 3 1/2%	90,30
Avstro-ogrške bančne delnice	15,87
Kreditne delnice	660,50
London vista	239,27 1/2
Nemški drž. bankovci za 100 m nem. drž.	117,40
20 mark	23,48
20 frankov	19,06
Italijanski bankovci	95,25
C. kr. cekini	11,28

„SLOVENEČ“

se prodaja

doslej v naslednjih ljubljanskih tobakarnah:

- Blaž N., Dunajska cesta 12.
- Brus Maks, Pred škofijo 12.
- Dolenc Helena, Južni kolodvor.
- Kališ Alojzij, Jurčičev trg 2.
- Sušnik Josipina, Rimska cesta 24.
- Tonich Ivana, Florijanske ulice 1.
- Vrhovec Ivan, Sv. Petra cesta 5?

Emajlna glasura, prava, uporabljiva za predmete, kateri se mnogo rabijo, n. pr. umivalniki, železje, les, kositar, kameniti predmeti, vodovodne škokilje, kojim dá porcelanu slično prevlako. V škatlicah po 1/2 in 1 Ko. se dobiva pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciškanske ulice. Vnanja naročila po povzetju. 524 3 11—11

Perje za postelje in puh

priporoča po najnižjih cenah

571 27 **F. HITI**,
Pred škofijo šte. 20.
Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Vožnjekarte
in
tovorni listi

AMERIKO.

Kraljevi belgijski poštni parnik

Red Star Linie iz Antverpna naravnost v

Novi Jork in Filadelfijo.

Koncesijonovana od visoke c. kr. avstrijske vlade.

Pojasnila daje:

Red Star Linie

Dunaj, IV., Wiedenergürtel 20,

ali pa

318 22

KAROL REBEK v Ljubljani, Kolodvorske ulice 32

J. N. Potočnik

krojaški mojster
v Ljubljani,
Sv. Petra nasip 2

se priporoča prečast. duhovščini v izdelovanje duhovenske obleke in talarjev po najnovejšem kroju in po nizkih cenah. 989 8—2

Učitelj

na deželi, ki ima manj plače nego stroškov, želi si v počitnicah kaj prislužiti. Za en mesec sprejme vsako dostojno opravilo najraje vendar mesto učitelja v kaki boljši hiši na deželi.

Ponudba z naslovom: Jan Slovan, poste restante Ljubljana. 1007 2—2

ANTON PRESKER

krojač v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 18

se priporoča preč. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne

duhovniške obleke

iz trpežnega in solidnega blaga po nizkih cenah.

Opozarja na veliko svojo zalogo

izgotovljene obleke

posebno na haveloke v največji izbiri po najnižjih cenah

Dobavitelj uniform avstrijskega društva železniških uradnikov.

G. PICCOLI

lekarnar v Ljubljani

dvorni dobavitelj Nj. Svetosti papeža

priporoča naslednje izdelke svojega kemično farmacevtskega laboratorija, ki se izgotavljajo kot sicer vsi drugi medikamenti z največjo skrbnostjo in snažnostjo.

Piccolijeva želodčna tinktura krepi želodec, vzbuja veselje do jedi, pospešuje prebavo in odprte ter je posebno učinkujoča pri zaprtju. 1 steklenica 20 vin.

Piccolijeva železna vino se uporablja pri malokrvnih, nervoznih in slabotnih osebah z najboljšim uspehom. Poliliterska steklenica 2 K.

Piccolijevi sirupi iz malin ali tamarinde dajo z vodo pomešani izvrstno in zdravo pijačo. Kilogramska steklenica, pasteurizovana K 1.30.

Zunanja naročila po pošt-nem povzetju. 708 (50—22)

P. n. odjemalci si lahko ogledajo

naš znameniti laboratorij

Circus Victor

Latermanov drevored.

V četrtek, dné 6. avgusta 1903

Velika sportna predstava

nastop umetnikov in umetnic prve vrste in predstava najzbornejše v naravi in šolsko dresiranih konj.

Mej temi:

mistr Melville, slav. jokej.

Lommi Mefistofele.

Miss Elvira,
drzna jahalka brez sodla.

Gospa ravnateljica Cenci
s svojim v naravi in šolsko izbornom dresiranim konjem.

Lepa čevljarica
z Dunajske ceste
velika komična pantomima.

1013 2 Za obilen obisk prosi spoštovanjem ravnateljstvo.

Papež Leon XIII.

kot obtežalo za pisma

28 cm visok je za 7 K naprodaj pri

Adolfu Wagenpfeil,

988 3—3

juvelir.

v Ljubljani, Črevljarske ulice šte. 2

Pred dvema leti je šel z doma 18 letni

Janez Marolt 968 3—3

in se sedaj ne vé, kje prebiva in če sploh še živi. — Kdor bi vedel o njem kaj natančnejšega, naj blagovoli naznaniti njegovi materi **Kosipini Marolt, vas Trstenik, pošta Št. Rupert na Dolenjskem.**

Slavnemu občinstvu si usojam naznaniti, da se

preselim

z dnem 5. avgustom t. l. iz dosedanje gostilne na Rimski cesti št. 24

v svojo lastno hišo, priljubljeno gostilno

Alojzija Zajca, Rimska cesta 4.

Ob tej priliki se najsrčneje zahvaljujem vsem častitim mojim gostom in in cenjenim odjemalcem, posebno pa še mojim stalnim blagim gostom ter jih uljudno prosim še za nadaljni obisk, ozir. odjemanje in se splošno priporočam slavnemu občinstvu za blagohotno naklonjenost, ker se bodem po celem zmožnosti potrudil v moji popolnoma na novo opremljeni restavraciji z najboljšo postrežbo poslužiti, kakor z najboljšim pristnim vinom razne vrste, izbornim pivom, gorkim in mrzlim jedilom po najnižji ceni. Na razpolago bodem imel več pripravnih sob za klube, društvene seje itd., v zabavo vse dovoljene igre kakor tudi prijeten senčnat vrt.

Z vsem spoštovanjem

Josip Koman,
restavrater.

1016 3—1

Pivovarna Ivan Japl, Gradec.

Otvoritev

glavne zaloge za Kranjsko v Ljubljani,

Hafnerjeva restavracija sv. Petra cesta 47.

Vsaki dan sveže, dobro vležano marčno in izborno dvojno marčno pivo v sodcih in — pasterizirano — v steklenicah.

P. n. privatnim odjemalcem piva v steklenicah dostavlja se tudi led brezplačno na dom.

Zaloga piva Japl
v Ljubljani.

1015 2—1

Angeljnovo milo Marzeljsko (belo) milo

z znamko

449 104-37

S

sta najbolj koristni

štedilni mili

za hišno rabo.

Dobivate jih po specerijskih štacunah!

Pavel Seemann

izdelovatelj mila
in čebelno-voščenih sveč
v Ljubljani.

Prodaja iz konkurznega sklada.

Iz konkurznega sklada bivšega trgovca g. Matije Menič, iz Št. Jarneja na Dolenjskem se proda celotno skladišče trgovskega blaga, obstoječe iz specerij skega, galanterijskega in manufakturnega blaga, toda brez jamstva konkurzne mase. Zaloga cenjena je sodno na 8970 K 64 v in se proda en bloc tistemu, kateri bude največ ponudil, toda ne pod cenilno vrednostjo.

Kupci naj blagovolijo podati svoje ponudbe do

8. avgusta 1903

1004 2-2

dopoldne ob 10. uri, pismeno na roki dr. Josipa Kušarja, odvetnika v Ljubljani, Vegove ulice št. 6 kot sodno izkazanega zastopnika upravitelja konkurznega sklada. S ponudbo je položiti varščino 900 K. Konkurzno upraviteljstvo si pridrži pravico ponudbe v 8. dneh odobriti ali odkloniti.

Inventarni zapisnik je na odled pri c. kr. okrajnem sodišču v Kostanjevici oziroma pri podpisnem v Ljubljani, Vegove ulice št. 6.

Dr. Josip Kušar.

Otvoritev mokarije. Podpisani v ljudo naznanjam sl. občinstvu, da otvorim v sredo 5. t. m. mokarijo v prostorih, kjer je imel prej trgovino z moko g. Alojzij Zorman, v Florijanskih ulicah št. 7. Zatrjujem, da se bodem vestno trudil svojim mnogočislanim odjemalcem popolnoma ustrezati. Najodličnejšim spoštovanjem

995 3-2

Josip Lončar, mokarija „pri Pepetu“.

1010 3-1

Delniška družba

združenih pivovarn Žalec in Laški trg
naznanja, da se njena

centralna pisarna

nahaja od 5. avgusta t. l. naprej v novi Alojzij Vodnikovih hiši
Sodne ulice št. 4, priflično.

Dr. Franjo Stor

uljudno naznanja, da je preselil svojo
odvetniško pisarno
v Sodnijske ulice šte. 4, v novo hišo g.
Alozija Vodnika, I. nadstropje.

408 3-2

Razglas.

974 3-3

Na ljubljanski trgovski šoli in vzgojilnici
ustanovljeni l. 1834,
se prične poduk dne 1. oktobra 1903.

Pojasnila in programe daje

Artur Mahr,

lastnik in vodja

Naznanilo!

V zvezi z izborno zmožno tvrdko sem
v položaju

dobre in po ceni

prodajati konfekcijsko blago za gospode
in gospe.

1005 3-2

Vabim torej p. n. občinstvo k obilnemu nakupu

O. Bernatovič.

Najboljša in najsigurnejša

„prilika za štedenje!“

Preje: Gradišče št. 1,

LJUDSKA POSOJILNICA

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od
8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih
obrestuje po

4 $\frac{1}{2}$ %

brez kakega odblika, tako, da sprejme
vložnik od vsacih vloženih 100 K čistih
obrestuje po 4 K 50 h na leto.

Stanje vlog 31. decembra 1902: 9,501.351 K 52 h. Denarni promet v l. 1902: 32,596.882 K 65 h.
HRANILNE KNJIŽICE se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo. — Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 1. januarija 1903.

Dr. Ivan Šusteršič,
predsednik.

Odborniki:

Josip Šiška, knezoškofijski kancelar,
podpredsednik.

Anton Belec, posestnik, podjetnik in trgovec v Št. Vidu nad Ljubljano. — Josip Jaro, veleposestnik v Medvodah. — Dr. Andrej Karlin, stolni kanonik v Ljubljani. — Karol Kauschegg, veleposestnik v Ljubljani. — Matija Kolar, župnik pri D. M. v Polju. — Ivan Kregar, načelnik okr. boln. blag. v Ljubljani. — Frančišek Lesković, zasebnik in blagajnik „Ljud. pos.“ — Karol Pollak, tovarnar in posest. v Ljubljani. — Gregor Šlibar, župnik na Rudniku. — Dr. Aleš Ušeničnik, profesor bogoslovja v Ljubljani.

Nakup in prodaja vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zube pri šrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. — Promene za vsako šrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarična delniška družba
„MERCUR“
I., Wollzeile 10 in 13, Durnaj, I., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni nasveti za dosego kolikor je mogoče visokega obrestovanja pri popolni varnosti naloženih glavnih. 134 228